

Asia C-646/21**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

25.10.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Rechtbank Den Haag, 's-Hertogenboschin toimipaikka
(Alankomaat)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

22.10.2021

Kantajat:

K

L

Vastaaja:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Pääasian kohde

Pääasian asianosaisina ovat K ja L (jäljempänä kantajat) ja staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusministeriön valtiosihteeri, Alankomaat; jäljempänä vastaaja) ja asia koskee sitä, että viimeksi mainittu on hylännyt kantajien kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset. Kantajien mukaan he ovat Alankomaissa pitkään oleskellessaan omaksuneet länsimaalaisia normeja, arvoja ja käyttäytymissääntöjä, minkä vuoksi he tarvitsevat suojelua.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Tämä SEUT 267 artiklaan perustuva pyyntö koskee ensinnäkin vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittämiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja

neuvoston direktiivin 2011/95/EU (jäljempänä määrittelydirektiivi) 10 artiklan tulkintaa. Erityisesti kyse on siitä, milloin kolmansien valtioiden kansalaisia voidaan pitää määrittelydirektiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuina ”tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäsenenä”. Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, miten – ja missä menettelyn vaiheessa – lapsen etu on määritettävä ja kuinka sitä on arvioitava. Tältä osin ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on myös epäilyksiä sellaisen kansallisen käytännön yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, jossa myöhempien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten yhteydessä ei ensimmäisistä turvapaikkamenettelyistä poiketen arvioida, onko oleskelu hyväksyttävä tavallisin perustein.

TYÖASIAKIRJA

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Onko määrittelydirektiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohdasta tulkittava siten, että sitä, että kolmansien maiden kansalaiset ovat omaksuneet länsimaalaisia normeja, arvoja ja tosiasiallista käyttäytymistä oleskellessaan jäsenvaltion alueella merkittävän osan siitä elämänvaiheesta, jossa heidän identiteettinsä kehittyi, ja että he osallistuvat täysimääräisesti yhteiskuntaan, on pidettävä yhteisenä taustana, jota ei voida muuttaa, tai että nämä asiat ovat niin keskeinen osa heidän identiteettiään, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan niistä?

2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko kolmansien maiden kansalaisia, jotka ovat – oleskeluperusteita huomioon ottamatta – omaksuneet vastaavia länsimaalaisia normeja ja arvoja oleskellessaan tosiasiallisesti jäsenvaltiossa siinä elämänvaiheessa, jona heidän identiteettinsä kehittyi, pidettävä määrittelydirektiivin 10 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuina ”tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäseninä”? Onko sitä, onko kyse ”tietystä yhteiskunnallisesta ryhmästä, jolla on selvästi erottuva identiteetti asianomaisessa maassa”, arvioitava jäsenvaltion kannalta vai onko sitä tulkittava, luettuna yhdessä määrittelydirektiivin 10 artiklan 2 kohdan kanssa, siten, että ratkaisevaa on se, että ulkomaalainen voi osoittaa uskottavasti, että hänen katsotaan alkuperämaassa kuuluvan tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään tai että vainon harjoittaja liittyy tällaisen ominaisuuden hakijaan? Onko sen edellyttäminen, että länsimaalaistuminen voi olla perusteena pakolaisasemalle vain, jos se johtuu uskonnollisista tai poliittisista syistä, yhteensopivaa määrittelydirektiivin 10 artiklan kanssa, luettuna yhdessä palauttamiskiellon periaatteen ja turvapaikkaoikeuden kanssa?

3. Onko kansallinen oikeuskäytäntö, jossa kansallinen viranomainen kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta päättäessään arvioi lapsen etua ilman, että lapsen etu on ensin konkreettisesti määritetty (kaikissa menettelyissä), yhteensopiva unionin oikeuden ja erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan [(jäljempänä perusoikeuskirja)] 24 artiklan 2 kohdan kanssa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan kanssa? Onko tähän kysymykseen vastattava eri tavalla, jos jäsenvaltion on tutkittava oleskelulupaa koskeva hakemus tavanomaisin perustein ja lapsen etua on arvioitava tehtäessä päätöstä hakemuksen johdosta?

4. Miten ja missä vaiheessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyssä on perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdan kannalta otettava huomioon lapsen etu ja arvioitava sitä ja erityisesti haittaa, joka alaikäiselle aiheutuu siitä, että hän on oleskellut tosiasiallisesti pitkään jäsenvaltiossa? Onko tässä yhteydessä merkitystä sillä, onko tosiasiallinen oleskelu ollut laillista? Onko lapsen etua arvioitaessa edellä esitetyn arvioinnin yhteydessä merkitystä sillä, onko jäsenvaltio tehnyt päätöksen kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta unionin oikeudessa päätöksenteolle asetetussa määräajassa, onko aiemmin asetettua paluovelvoitetta jätetty noudattamatta ja onko jäsenvaltio jättänyt toteuttamatta maasta poistamisen sen jälkeen, kun on tehty palauttamispäätös, jolloin alaikäisen tosiasiallinen oleskelu jäsenvaltiossa on voinut jatkua?

5. Onko kansallinen oikeuskäytäntö, jossa tehdään ero ensimmäisten ja sitä seuranneiden kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten välillä siten, että myöhempien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten yhteydessä ei oteta huomioon tavallisia perusteita, unionin oikeuden mukainen, kun otetaan huomioon perusoikeuskirjan 7 artikla, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdan kanssa?

Unionin oikeussäännöt, joihin asiassa viitataan

- Määrittelydirektiivin 6 ja 10 artikla sekä 15 artiklan b alakohta.
- Perusoikeuskirjan 7 artikla, 24 artiklan 2 kohta ja 51 artiklan 1 kohta.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Kantajat lähtivät 29.9.2015 Irakista isänsä, äitinsä ja tätinsä kanssa. He ilmoittautuivat viranomaisille Alankomaissa 7.11.2015. Kantaja 1 oli Alankomaihin saapuessaan lähes 12-vuotias. Kantaja 2 oli maahantulohetkellä 10 vuoden ja yhden kuukauden ikäinen. Kantajat ovat oleskelleet suullisen käsittelyn aikana Alankomaissa keskeytyksettä 5 vuotta ja 7,5 kuukautta, joten he ovat vielä alaikäisiä.
- 2 Kantajat ja muut perheenjäsenet jättivät 7.11.2015 turvapaikkahakemukset. Nämä hakemukset on lopullisesti hylätty Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van Staten (ylimmän hallintotuomioistuimen hallintolainkäyttöasioiden jaosto, jäljempänä Afdeling) 31.7.2018 antamalla päätöksellä. Tämän jälkeen kantajat tekivät 4.4.2019 myöhemmät turvapaikkahakemukset. Vastaaja on hylännyt kyseiset myöhemmät hakemukset ilmeisen perusteettomina 21.12.2020 tehdyillä erillisillä päätöksillä. Kantajat nostivat 28.12.2020 kanteet kyseisistä päätöksistä ennakkoratkaisupyyntönsä esittäneessä tuomioistuimessa.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 3 Kantajat väittävät muun muassa, että he ovat tässä elämänvaiheessa pitkään Alankomaissa oleskellessaan omaksuneet ja hyväksyneet alankomaalaisten ikätovereidensa normeja, arvoja ja tosiasiallisia käyttäytymissääntöjä. He väittävät länsimaalaistuneensa ja tarvitsevansa suojelua, koska he eivät Irakiin paluunsa jälkeen voi luopua alankomaalaisista normeista, arvoista ja käyttäytymissäännöistä. Heille on Alankomaissa selvinnyt, että heillä on tyttönä vapaus tehdä omia päätöksiä elämänsä järjestämiseksi ja tulevaisuutensa suunnittelemiseksi riippumatta uskontoon ja yhteiskuntaan liittyvistä odotuksista. Kantajat ovat muun muassa ilmoittaneet, että he haluavat itse päättää, seurustelevatko he poikien kanssa tai haluavatko he urheilla tai opiskella tai kenen kanssa he menevät naimisiin ja haluavatko he työskennellä kodin ulkopuolella, aivan kuten he ovat jatkuvasti Alankomaissa oleskellessaan päättäneet. He haluavat myös itse päättää omista poliittisista ja uskonnollisista näkemyksistään ja siitä, miten he haluavat ilmaista näitä näkemyksiään. Kantajat väittävät, että he ovat määrittelydirektiivin 10 artiklassa tarkoitetun ”yhteiskunnallisen ryhmän” jäseniä. Kantajat väittävät edelleen, että he ovat juurtuneet alankomaalaiseen yhteiskuntaan pitkäaikaisen tosiasiallisen oleskelun seurauksena. Jos heidän pitäisi silti lähteä, heidän kehitykselleen aiheutuisi haittaa. Heidän kehitykselleen on aiheutunut haittaa sen johdosta, että he ovat pitkäaikaisen oleskelun aikana eläneet koko ajan epävarmuudessa siitä, myönnetäänkö heille oleskeluoikeus. Kantajat ovat esittäneet oleskelulupahakemustensa perusteluiden tueksi Best Interest of the Child (BIC) -Assessmentin, raportin ”Pitkään oleskelleiden lasten maasta poistamiseen liittyvä vahingoittumisvaara – Monialainen tieteellinen arviointi” (Schaderisico bij uitzetting langdurig verblijvende kinderen – Een multidisciplinaire wetenschappelijke onderbouwing) ja Defence for Children -järjestön raportin.
- 4 Vastaja katsoo, ettei sen, että naiset, jotka noudattavat Alankomaissa kehittyntä länsimaalaista elämäntapaa, eivät voi elää alkuperämaassa vastaavalla tavalla kuin Alankomaissa, eikä sen, että naisten oikeuksia ei ole taattu alkuperämaassa samalla tavalla kuin Alankomaissa, tarvitse johtaa suojeluun tai oleskelun hyväksymiseen tavallisin perustein. Vastajan mukaan kantajat eivät täytä edellytyksiä, jotka Afdeling asettaa länsimaalaistumiseen perustuvalla suojelulle.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 5 Tässä oikeudenkäynnissä rechtbank joutuu käsittelemään useita oikeuskysymyksiä, jotka sen mukaan edellyttävät, että unionin tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta.

Onko länsimaalaistumisen johdettava siihen, että jäsenvaltio myöntää suojelua ja hyväksyy oleskelun?

- 6 Kysymykset, jotka rechtbankin on ratkaistava, koskevat ensinnäkin sitä, voiko länsimaalaistuminen johtaa pakolaisaseman tai toissijaisen suojelun myöntämiseen. Jos länsimaalaistuminen ei voi olla perusteena oikeudelle määrittelydirektiivissä tarkoitettuun kansainväliseen suojeluun, nousee esiin kysymys siitä, onko länsimaalaistumista pidettävä osana suojattavaa yksityiselämää tai voidaanko se katsoa hyväksyttäväksi esteeksi maasta poistamiselle tai onko oleskeluoikeus mahdollisesti hyväksyttävä länsimaalaistumisen vuoksi muilla tavallisilla perusteilla. Ulkomaalaiselle on oleskelulupahakemuksen arvioinnin yhteydessä merkitystä sillä, millä perusteella se myönnetään; palauttamiskiellon periaate on ehdoton, kun taas tutkittaessa sitä, onko oleskelulle myönnettävä lupa Alankomaissa rakennetun yksityiselämän takia tai muilla tavallisilla perusteilla, on vertailtava etuja. Tässä vertailussa painottuu jäsenvaltioiden harkintavalta harjoittaa tiettyä maahantulopolitiikkaa ja se seikka, onko yksityiselämä rakennettu jäsenvaltion alueella laillisen vai laittoman oleskelun aikana. Näin ollen voi olla merkityksellistä, missä määrin jäsenvaltio noudattaa unionin oikeuteen perustuvaa velvollisuuttaan poistaa maasta ne ulkomaalaiset, jotka eivät oleskele laillisesti jäsenvaltioiden alueella. Jos on katsottava, että länsimaalaistuminen on vainon peruste, tällaista vertailua ei ole tarpeen tehdä. Ulkomaalaisen menettelyllinen asema riippuu siis siitä, missä päätöksentekovaiheessa kantajien turvapaikkaperusteita on arvioitava ja miten näitä kantajien perusteita on luonnehdittava. Tämä kysymys koskee myös sitä, että – toisin kuin ensimmäisissä turvapaikkamenettelyissä – myöhempiin kansainvälistä suojelua koskeviin hakemuksiin liittyvissä kansallisissa menettelyissä ei tarkastella kysymystä siitä, onko oleskelu hyväksyttävä yksityiselämän suojan kaltaisella tavallisella perusteella.
- 7 Rechtbank pohtii, mitkä seikat ovat ratkaisevia, jotta sellaiset alaikäiset ulkomaalaiset, jotka oleskelevat Alankomaissa pitkään sellaisessa elämänvaiheessa, jonka aikana heidän identiteettinsä kehittyy, ja jotka ovat lähtöisin maasta, jossa tytöillä ja naisilla ei ole samoja oikeuksia kuin pojilla ja miehillä, eikä heidän katsota myöskään olevan kykeneväisiä tekemään itse olennaisia valintoja elämänsä suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi, voidaan määrittellä määrittelydirektiivin 10 artiklassa tarkoitetuksi ”yhteiskunnalliseksi ryhmäksi”. Afdeling katsoi pikemminkin, että ”länsimaalaistuneet naiset” eivät muodosta tiettyä yhteiskunnallista ryhmää, koska kyseessä on liian suuri ja liian monimuotoinen ryhmä. Tässä oikeudenkäynnissä ei kuitenkaan ole kyse ”länsimaalaistuneista naisista” vaan jäsenvaltion alueella tosiasiallisesti oleskelevista kolmansien maiden kansalaisista, jotka ovat osallistuneet täysimääräisesti yhteiskuntaan merkittävänä ajanjaksona siitä elinkaudesta, jonka aikana henkilön oma identiteetti kehittyy. Rechtbank pyytää unionin tuomioistuinta selvittämään, onko tarpeen, että ”tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäsenet” tuntevat ja/tai tunnistavat toisensa tällaisena ryhmänä ja pitävät tämän vuoksi itseään yhteiskunnallisen ryhmän jäseninä, ja onko toimivaltaisen viranomaisen tutkittava ja miten sen on tutkittava ja arvioitava tätä seikkaa. Tämä

kysymys on merkityksellinen myös arvioitaessa yhteisen taustan olemassaoloa. Jos kolmansien maiden kansalaiset oleskelevat tosiasiallisesti jäsenvaltiossa sellaisessa elämänvaiheessa, jossa heidän identiteettinsä kehittyä, ja jos kyseisessä jäsenvaltiossa omaksuttujen normien ja arvojen ilmaiseminen voi johtaa vainoon alkuperämaassa, on oleskelulla peruuttamaton vaikutus. Merkitseekö tämä sitä, että kaikki tämän taustan jakavat henkilöt kuuluvat jo tästä syystä yhteiskunnalliseen ryhmään, vaikka heillä ei olisi pienintäkään tietoa siitä, että useat kolmansien maiden kansalaiset ovat tässä asemassa?

- 8 Jos unionin tuomioistuimen edellisiin ennakkoratkaisukysymyksiin antamista vastauksista selviää, että kantajia voidaan pitää tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäseninä heidän länsimaalaistumisensa vuoksi, herää kysymys siitä, miten ilmaisua ”ryhmällä on selvästi erottuva identiteetti asianomaisessa maassa, koska ympäröivä yhteiskunta mieltää sen erilaiseksi” on tulkittava. Rechtbank päätelee unionin tuomioistuimen 4.10.2018 antamasta tuomiosta Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, 89 kohta), että vaatimus, joka koskee ”selvästi erottuvaa identiteettiä”, ja vaatimus siitä, että ryhmän jäsenet jakavat jonkin ”luontaisen ominaisuuden” tai ”heillä on yhteinen tausta, jota ei voida muuttaa” tai heille on yhteistä ”sellainen ominaisuus tai usko, joka on niin keskeinen osa identiteettiä tai omaatuntoa, ettei heitä pitäisi vaatia luopumaan siitä”, ovat kumulatiivisia vaatimuksia, joiden on täyttyvä, jotta kyseessä voidaan todeta oleva ”tietty yhteiskunnallinen ryhmä”. Tältä osin rechtbank haluaa eritoten tietää, onko sitä, onko kantajia pidettävä tietyn yhteiskunnallisen ryhmän jäseninä, arvioitava jäsenvaltion vai vainon harjoittajan näkökulmasta. Määrittelydirektiivin 10 artiklan mukaan ensin on arvioitava, onko kyse vainon syystä, ja vasta tämän jälkeen on arvioitava, onko kyse vainon syyhyn liitettävistä piirteistä. Tämä säännöksen sanamuoto edellyttää, että ensin on tehtävä arviointi jäsenvaltion näkökulmasta, ja jos kyseinen arviointi ei anna aiheutta olettaa vainon syyn olevan olemassa, hakija voi vielä osoittaa, että vainon harjoittaja liittyy vainoon johtaneet piirteet häneen. Vainotun ryhmän ”tietty yhteiskunnallinen ryhmä” määrittämistä vaikeuttaa se seikka, että ryhmän jäsenet eivät aina esiinny alkuperämaassa ryhmänä juuri sen vuoksi, että he pelkäävät joutuvansa vainotuksi. Maatiedoista ilmenee, mitkä normit ja arvot Irakissa vallitsevat. Kantajat väittävät, etteivät he pysty noudattamaan niitä. Onko pakolaisasema myönnettävä näiden tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella, vaikka vainon syytä ei ole määritetty?
- 9 Rechtbank päätelee unionin tuomioistuimen 5.9.2021 antamasta tuomiosta Y ja Z (C-71/11 ja C-99/11, EU:C:2012:518, 78–80 kohta) ja 7.11.2013 antamasta tuomiosta X, Y ja Z (C-199/12, EU:C:2013:720, 74 ja 75 kohta), että kun on olemassa syy vainolle, kansainvälistä suojelua hakevilla ei ole velvollisuutta mukauttaa käyttäytymistään tosiasiallisen vainon välttämiseksi. Rechtbank pyrkii selvittämään, voidaanko tilanteessa, jossa ei ole olemassa vainon syytä ja jossa pakolaisasemaa ei voida myöntää länsimaalaistumisen perusteella, asianomaisilta odottaa, että he voivat palauttamisen jälkeen mukauttaa normejaan, arvojaan ja käyttäytymistään alkuperämaassa vallitseviin normeihin, arvoihin ja käyttäytymiseen, ja voiko toissijaisen suojelun myöntämisen peruste olla vielä olemassa. Rechtbank pyytää unionin tuomioistuinta selvittämään, voidaanko

kantajilta vaatia sitä, että yrittävät välttää vainoa salaamalla noudattamansa normit ja arvot ja käyttäytymällä pidättyväisesti, ja onko tämä vaatimus korkeampi, kun on kyse sellaisen vainon välttämisestä, joka perustuu vainon harjoittajan heihin liittämiin piirteisiin. Jäsenvaltion näkökulmasta on niin, että jos kantajien kaltaisia länsimaalaistuneita henkilöitä ei pidetä yhteiskunnallisena ryhmänä, vainon syyt ei ole olemassa. Voidaanko kantajia kuitenkin pitää pakolaisina sellaisten vainon harjoittajan heihin liittämien poliittisten tai uskonnollisten käsitysten perusteella, jotka poikkeavat vallitsevasta normista? Vai onko määrittelydirektiivin 10 artiklaa tulkittava siten, että he eivät voi saada pakolaisasemaa vaan mahdollisesti ainoastaan toissijaisen suojeluaseman?

Lapsen etu

- 10 Toinen rechtbankin ratkaistava pääkysymys on se, kuinka lapsen etu on otettava huomioon ja kuinka sitä on arvioitava näissä turvapaikkamenettelyissä. Unionin tuomioistuin on todennut 14.1.2021 annetun tuomion TQ (C-441/19, EU:C:2021:9) (jäljempänä tuomio TQ) 4[5] kohdassa, että perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa määrätään, että kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Tämä velvollisuus merkitsee sitä, että toimivaltaisen viranomaisen on myös määritettävä tämä lapsen etu, sillä muuten perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohta menettäisi tehokkaan vaikutuksensa. Lisäksi kantajien esiin tuomat tosiseikat ja olosuhteet edellyttävät sen arvioimista, onko haitan, joka jäsenvaltion alueella on aiheutunut ajan kulumisen vuoksi, johdettava siihen, että heillä on oikeus saada suojelua. Kantajat ovat perustelleet tämän haitan vakavuutta ja laajuutta monialaisen tieteellisen selvityksen avulla. Tässä yhteydessä rechtbankin on arvioitava, onko tämä haitta, joka ei johdu turvapaikkaperusteista mutta joka on merkityksellinen lapsen edun kannalta kansainvälistä suojelua koskevalla hakemuksella aloitetussa menettelyssä, otettava huomioon ja miten sitä on punnittava. Lapsen etu, sellaisena kuin siihen on vedottu näissä menettelyissä, koskee lähinnä haittaa, joka on aiheutunut ennemminkin pitkäaikaisesta oleskelusta Alankomaissa. Esiin tulevat kysymykset koskevat sitä, voidaanko katsoa, että jäsenvaltio on kykeneväinen arvioimaan lapsen etua, jos toimivaltaisen viranomaisen ei ensin määritä kyseistä lapsen etua, ja onko tilanteessa, jossa tehdään myöhempi suojelua koskeva hakemus, katsottava, että lapsen edulle voidaan antaa vähemmän tai ei lainkaan painoarvoa, jos lapsen etu voisi johtaa vain oleskelun hyväksymiseen tavallisilla perusteilla. Tässä yhteydessä nousee esiin myös kysymys siitä, kuuluvatko kantajien omaksumat länsimaalaiset normit ja arvot perusoikeuskirjan 7 artiklassa suojattuun ja turvattuun yksityiselämään. Voidaanko siinä tapauksessa, ettei kyseessä ole pakolaisasema, ja jotta voidaan välttää määrittelydirektiivin 15 artiklan b alakohdassa tarkoitettu tilanne, kantajilta odottaa, että he salaavat Alankomaissa kehittyneen identiteettinsä? Voiko länsimaalaistuminen olla yksityiselämään liittyvä peruste, joka voi johtaa etujen punninnan jälkeen oleskelun hyväksymiseen tavallisilla perusteilla?
- 11 Unionin tuomioistuimen 18.12.2014 antamasta tuomiosta M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452) (jäljempänä tuomio M’Bodj) ilmenee, että toissijainen

suojeluasema voidaan myöntää vain, jos ulkomaalainen on todellisessa vaarassa kärsiä määrittelydirektiivin 15 artiklassa tarkoitettua vakavaa haittaa. Määrittelydirektiivin 6 artiklan mukaan tällaisen haitan aiheuttajan on oltava yksi vakavaa haittaa aiheuttavista ”toimijoista”, joita ovat valtio, valtiota valvonnassaan pitävät puolueet tai järjestöt tai muut kuin valtiolliset toimijat, joita vastaan valtio tai nämä osapuolet ovat kykenemättömiä tai haluttomia tarjoamaan suojelua. Kantajille aiheutuneet haitat eivät liity turvapaikkaperusteisiin. Käsiteltävässä asiassa voitaisiin väittää, että tuomiossa M’Bodj tarkoitettun tilanteen tavoin kyse ei ole toimijasta, joka on aiheuttanut haittaa ja aiheuttaisi haittaa edelleen, jos oleskelua ei hyväksytä. Kun otetaan huomioon edellä mainittu tuomio TQ, kaikissa menettelyissä ja menettelyn kaikissa vaiheissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Jos tuomiota M’Bodj voidaan soveltaa käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisiin tosiseikkoihin ja olosuhteisiin, lapsen etua, sellaisena kuin se ilmenee esitetyistä selvityksistä, ei voida kuitenkaan tässä oikeudenkäynnissä juuri lainkaan täsmentää. Voitaisiin kuitenkin väittää, että menettelyjen kesto ja se, ettei ulkomaalaisia ole poistettu maasta ensimmäisen menettelyn päätteeksi, ovat osittain jäsenvaltion vastuulla. Rechtbank pyytää näiden seikkojen perusteella unionin tuomioistuinta täsmentämään, miten tuomioita M’Bodj ja TQ on tulkittava käsiteltävässä asiassa ja miten nämä tuomiot ovat yhteydessä toisiinsa.

- 12 Nyt käsiteltävissä menettelyissä on kyse myöhemmistä turvapaikkahakemuksista. Kansallisessa oikeuskäytännössä on vuoden 2000 ulkomaalaislain voimaantulon myötä tehty ns. tiukka rajanveto turvapaikkamenettelyjen ja tavallista oleskelua koskevien menettelyjen välillä. Tämä rajanveto merkitsee sitä, ettei turvapaikkamenettelyssä oteta huomioon tavallisia perusteita, ja vastaavasti sitä, ettei tavallisessa menettelyssä oteta huomioon turvapaikkaperusteita. Tästä seuraa erityisesti, että viran puolesta ei yleensä tutkita sitä, onko oleskelu hyväksyttävissä tavallisin perustein, kun on kyse myöhemmistä hakemuksista. Tästä syystä kansallisen oikeuskäytännön perusteella asiantuntijalausunnoille ja näin ollen lapsen edulle ei anneta lähestulkoon mitään painoarvoa, jos länsimaalaistuminen ei johda suojeluun esillä olevissa menettelyissä. Unionin tuomioistuin on kuitenkin nimenomaisesti todennut tuomiossa TQ, että kaikissa lapsiin liittyvissä toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu, ja perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan kanssa, vahvistetaan lapsen oikeuksien perustavanlaatuinen luonne. Unionin tuomioistuin on myös 10.6.2021 annetussa tuomiossa LH (C-921/19, EU:C:2021:478, jäljempänä tuomio LH) todennut muun muassa, että kun kyseessä on asiakirjojen tutkiminen ja yhteistyövelvoitteen täyttäminen, tällainen erottelu kansainvälistä suojelua koskevien ensimmäisen ja myöhempien menettelyjen välillä on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa. Rechtbank tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksillä unionin tuomioistuimelta olennaisesti sitä, onko katsottava, että tuomiota LH, kun otetaan huomioon tuomio TQ, on sovellettava vastaavasti sen arvioinnissa, onko sallittua tehdä erottelu kansainvälisen suojelun hakemista ja siten oleskelun hyväksymistä koskevien ensimmäisen ja myöhempien menettelyjen välillä.

Acte clair / acte éclairé

- 13 Rechtbankin esittämien ennakkoratkaisukysymysten osalta ei ole käynyt ilmi, että kyseessä olisi acte clair, koska määrittelydirektiivin 10 artikla ei ole yksiselitteinen käsitteiden ”yhteinen tausta” ja ”ominaisuus, joka on keskeinen osa identiteettiä” määritelmän ja ulottuvuuden suhteen, eikä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa määrätä nimenomaisesti siitä, että toimivaltaisen viranomaisen on konkreettisesti määritettävä lapsen etu kaikissa menettelyissä, eikä siitä, mikä painoarvo tälle edulle on sitten annettava. Unionin oikeudesta ei myöskään ilmene, onko Alankomaiden oikeuskäytäntö, jossa tehdään tiukka erottelu turvapaikkamenettelyjen ja tavallista oleskelua koskevien menettelyjen välillä, unionin oikeuden mukainen. Näitä säännöksiä ei myöskään ole muotoiltu niin selkeästi, että niiden tulkinnasta tai soveltamisalasta ei jäisi minkäänlaista epäilystä. Kyse on nimittäin siitä, onko kansallinen oikeuskäytäntö, jota rechtbankin muotoilemat oikeuskysymykset koskevat, yhteensopiva määrittelydirektiivin ja perusoikeuskirjan kanssa. Lisäksi ennakkoratkaisukysymyksiensä osalta ei ole myöskään käynyt ilmi, että kyseessä olisi acte éclairé, koska unionin tuomioistuin ei ole vielä aiemmin antanut selkeää vastausta näihin kysymyksiin, eikä kyseisiin kysymyksiin ole myöskään löydetävissä vastauksia unionin tuomioistuimen samankaltaisia tapauksia koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella.

Päätelmä

- 14 Rechtbank katsoo, että pääasian ratkaiseminen edellyttää ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä, joten se esittää unionin tuomioistuimelle edellä esitetyt kysymykset.